

N:o 26.

Ank. till Riksd. Kansli d. 24 Febr. 1868, kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens
Andra Hufvudtitel.

(1:sta U. A.)

Vid sednaste riksdag fastställdes denna Hufvudtitel, innefattande anslagen för *Justitie-departementet*, till en summa af 2,353,100 R:dr, deraf penningar 2,347,196 R:dr 11 öre och indelta räntor, enligt markegång förslagsvis beräknade till 5,903 R:dr 89 öre.

Med iakttagande af samma ordning, hvaruti anslagen finnas i Riks-staten uppförda, får Utskottet här nedan omförmåla de förändringar, hvilka, i följd af dels Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof dels enskilde motionärers framställningar, vid denna Hufvudtitel ifrågakommit.

Högsta Domstolen.

1:o Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 36) har Herr *Pehr Staaff* föreslagit, "det måtte Riksdagen för dess del besluta indragandet af nuvarande tillfälliga förstärkning af Högsta Domstolen och indraga det i och för densamma utgående anslag, eller, om ej detta nu kunde ske, hos Kongl. Maj:t anhålla om framläggande för näst sammanträdande Riksdag af det förslag, som uti ifrågavarande hänseende kunde vara af nöden, för att bereda återgång till Högsta Domstolens före 1859—1860 års riksdag egande organisation, i afbidan hvarä ledigblifvande Justitieråds-embeten borde lemnas obesatta, så länge tolf sådana embeten funnos tillsatta".

Härförutan har i motioner inom Andra Kammaren (N:ris 268 och 278) Herrar *Jöns Pehrsson* och *Carl Anders Larsson* yrkat nedsättning i Högsta Domstolens anslag.

Under de sju år, Högsta Domstolen arbetat på tvänne afdelningar, har visserligen antalet balanserade mål städse minskats, så att, då till år 1861 balanscrades

2,201 mål, deraf 897 revisionssaker, balansen vid nästlidet års slut utgjorde endast 393 mål, deraf 169 revisionssaker. I medeltal hafva under berörda tid årligen inkommit 401 och blifvit afgjorda 505 revisionssaker. Då före Högsta Domstolens förstärkning endast 265 revisionssaker i medeltal årligen kommo till afgörande, visar det sig, att förstärkningen haft till följd, att revisionssaker blifvit afgjorda till nära dubbelt det antal, som derförinnan medhunnits, samt att, derest de inkommande revisionsmålen i medeltal fortfarande komma att uppgå till 401, förstärkningens indragande skulle medföra för hvarje år en tillökning i balansen af 136 revisionssaker, hvaraf skulle följa att balansen inom sex år komme att visa en högre siffra än vid början af 1861. Det må väl medgifvas, att någon balans alltid måste förefinnas, emedan samtliga målen icke kunna vara till afgörande öfverlemnade, och att, om 505 mål kunna medhinnas, men endast 401 i medeltal årligen inkomma, full sysselsättning med pröfning af enskilda mål för begge afdelningarne snart skall brista, såvida i afscende på de öfriga målen, hvilka icke hänföras till revisionssaker, ett lika förhållande som med dessa egt rum och äfven framgent förhållandet mellan de olika målens antal blifva enahanda. Då likväl den jemförelsevis mindre betydliga utgift, som förstärkningen i verkligheten fordrar, icke kan undgås på annat sätt, än att inom kort tid rättstillståndet åter skall kunna med skäl öfverklagas och det enskilda lidandet genom fördröjdt afgörande af rättstvisterna ökas i ständigt stigande progression, läser berörda utgift vara bland dem, för hvilka de skattdragande måhända i första rummet äro pligtige, och säkerligen jemväl villige, att vidkännas erforderliga uppförfningar. Det är dessutom icke afgjort, att minskningen i målens antal ovillkorligen skall medföra ledighet för Högsta Domstolens ledamöter. Det måste nemligen ihäggkommas, att omfattande arbeten till förbättringar i lagstiftningen förestå, och att de förslag, som komma att utarbetas, skola af Högsta Domstolen granskas och studier, hvarförutan en dylik granskning icke kan med framgång verkställas; och för detta ändamål synas Högsta Domstolens ledamöter böra njuta all den lindring i arbetstid, som de öfriga göromålens oafbrutna gång medgifver. En inskränkning i antalet af de tillförordnade revisionssekreterarne och deras biträden kan deremot sannolikt ega rum; och att en sådan sker, då den af omständigheterna påkallas, torde med visshet kunna antagas, liksom att de anslagsbelopp, som sålunda blifva öfverflödiga, Statsverket besparas.

Vid sådant förhållande och då på Riksdagens pröfning är beroende en af Herr A. W. Björck inom Andra Kammarne väckt, till särskildt Utskott remitterad, motion (N:o 69), deri bland annat föreslagits, att domsrätten i administrativa mål måtte åt domstolarne öfverlemnas, genom hvilken anordning Högsta Domstolens göromål skulle komma att betydligt ökas, får Utskottet hemställa, att Herr Pehr Staaffs ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Hofrätterna.

2:o) Uti en inom Andra Kammarne väckt motion (N:o 214) har Herr Ola Bosson Olsson föreslagit, det Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Presidents-embetena i Rikets Hofrätter måtte, i mån af inträffande ledighet, indragas och lönerna Statsverket besparas.

Presidenten i
Hofrätterna.

Den af motionären uttalade åsigt, att Presidents-embetena i Rikets Hofrätter äro öfverflödiga, kan Utskottet ej dela. Af chefen för en domstol kan icke fordras ansvarighet för domstolens åtgärder och beslut, såvidt han icke för tillfället deri deltagit, och icke heller kan han i någon väsendtlig mån förekomma, att öfverläggningarne mellan ledamöterne urarta till omständliga diskussioner, hvilka för målens afgörande snarare äro menliga än gagneliga. Icke desto mindre torde det vara ett misstag, att anse göromålen inom Öfverdomstolarne icke vara i behof af kontroll utaf en särskild person, som, utan att i likhet med den enskilde ledamoten hafva uppmärksamheten hufvudsakligen fästad på de särskilda målen och deras behandling, utöfvar uppsigt icke allenast beträffande tjänstemännen, öfver den snara och ordentliga verkställigheten af expeditionen och det som dem i öfrigt åligger, utan jemväl, hvad ledamöterne angår, öfver den ordning och skyndsamhet, hvarmed de äro pligtige att fullgöra sina skyldigheter. Att denna sednare kontroll är af stor betydelse och vikt skall ingen neka, som besinnar, att hos domstolsledamoten tidigt blifvit utbildad föreställningen om oberoende inom det honom anvisade område, och att denna föreställning isynnerhet af öfverdomaren lätt öfverdrifves derhän, att han icke känner ansvarighet inför någon annan. Det är den så beskaffade föreställningen, som måste föras och hållas inom sina rätta gränser, och dertill fordras en chef, som med fullständig insigt i och öfversigt öfver göromålen förenar förmågan att göra sig gällande till utkrävande af den drift och skyndsamhet i målens behandling, hvari den enskilde ledamoten egentligen kan brista, såvida som det får antagas, att han alltid måste besitta tillräckliga insigter och mognad erfarenhet, för att kunna utan fördröjande af målens afgörande bestämma sin mening. Hvad tjänstemännen angår, lära de icke mindre än andra dylika behöfva tillsyn och kontroll, och knappast kan det väntas, att de särskilde divisionernas ordförande kunna egna åt expeditionen den uppmärksamhet, som erfordras; men i allt fall kunna de icke hafva någon öfversigt öfver göromålen i det hela. Men härtill kommer, att rättsskipningen i hög grad är beroende af de yngre juristernes utbildning och användning, deraf åter deras befordran till ordinarie domare bestämmes. För detta ändamål fordras rörande dem en vaksamhet, hvilken med framgång kan utöfvas endast af den, som är i tillfälle att samla och sammanföra all den upplysning om deras förmåga och användbarhet, som bedömandet af deras åtgärder lemnar. Omdömet om dessa måste hos den enskilde ledamoten bestämmas vid granskning af de särskilda målen, som den tillförordnade underdomaren handlagt; men just därför kan detta omdöme lätt blifva ensidigt, då deremot chefen är i tillfälle att från de olika divisionerna sammanföra upplysningar och utbilda en väl grundad mening om de obefordrades duglighet, hvilken mening bör kunna tillerkännas behörig inflytelse vid befordringsmålen behandling såväl inom Hofrätten som hos Regeringen.

Af dessa skäl anser Stats-Utskottet, att Hofrätterna, med den organisation de nu ega, böra vara försedde med chefer; och churu arten af den uppsigt, cheferne utöfva, för så vidt ledamöterna angår, uppenbarligen gör det olämpligt, att chefskapet åt en af desse uppdrages, har dock Utskottet ansett sig böra särskildt fästa uppmärksamheten derpå, att den besparing, som genom en sådan anordning kunde åstadkommas, icke kan blifva betydlig, emedan annan person måste i stället förordnas till ledamot och något tillägg till aflöningen sannolikt måste beviljas den tillförordnade chefen.

Utskottet får således hemställa,

att Herr Ola Bosson Olssons motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Krigs-hofrätten.

Krigs-hof-
rätten. 3:o) Af Herr Peter Petersson är uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 163) vordet yrkadt, att Riksdagen måtte för sin del besluta Krigs-hofrättens indragning samt i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att alla de mål, som tillföreut tillhört denna domstol, måtte öfverflyttas till den Hofrätt, inom hvars domvärjo målet lydde.

Vid flera föregående riksdagar hafva förslag i berörda syfte blifvit inom Representationen framställda, och den 8 April 1857 afläto Rikets då församlade Ständer till Kongl. Maj:t underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes, efter ärendets utredning, taga i nådigt öfvervägande, huruvida ej Krigs-hofrätten kunde varda indragen och dess göromål öfverflyttade på de öfriga Hofrätterna, med iakttagande af hvad för dylika måls behandling i Kongl. Maj:ts Högsta Domstol är föreskrifvet. Häröfver infordrade Kongl. Maj:t underdåniga utlåtanden ej mindre af Krigs-hofrätten, än af öfriga Hofrätterna och Högsta Domstolen, hvilka samtliga, med undantag af Göta Hofrätt, afstyrkte den ifrågasatta indragningen af Krigs-hofrätten; och förklarade i anledning deraf Kongl. Maj:t vid ärendets föredragning den 1 Februari 1859 den underdåniga skrifvelsen ej föranleda någon åtgärd. Sedermera hafva de för granskning af förslag till särskild strafflag för krigsmagten utsedde komiterade, uti afgifvet utlåtande öfver tvänne inom Justitie-departementet utarbetade alternativa förslag till rättegångslag för krigsmagten, till antagande tillstyrkt det af dessa förslag, enligt hvilket Krigs-hofrätten skulle såsom öfverrätt vid krigsmagten bibehållas, och, enligt hvad Utskottet inhemtat, har detta förslag jemväl vunnit Högsta Domstolens godkännande.

Med hänsende till hvad sålunda förekommit, och då rätta anordnandet af domstolarne i de ifrågavarande målen synes hafva blifvit med noggrannhet undersökt, torde det vara att vänta, att den lagstiftning i ämnet, som snart är att påräkna, skall visa sig ändamålsenlig. I allt fall anser Utskottet i sakens närvarande skick sig icke kunna tillstyrka Riksdagen att i ämnet uttala någon mening, och hemställer därför

att Herr Peter Peterssons ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Anslaget till fångars vård och underhåll.

Aflöningsstat
för straffän-
gelset i
Landskrona. 4:o) I afseende på den del af detta anslag, hvilken såsom *bestämmt anslag* omfattar aflöningen till vissa fångvårdens embets- och tjenstemän samt betjente, har Kongl. Maj:t föreslagit den förändring, att å den ordinarie aflöningsstaten för Landskrona straffängelset måtte, i stället för derstädes nu åt direktörs- och redogörarebefattningarne, utom ved och ljus, boställsrum och arbetsprovision, upptagna lön 2,000 R:dr, skrifvarearfvide 300 R:dr samt redogörarearfvide 1,000 R:dr, uppföras följande löner och arfvoden, nemligen:

1 Direktör, lön	R:dr 2,000: —	
arfvide	500: —	
skrifvarearfvide	300: —	2,800: —
		jemte

	Transport 2,800: —
Jemte arbetsprovision på sätt nu eger rum	
1 Kamererare, lön	R:dr 1,200: —
skrifvarearfvode	300: —
	1,500: —
Tillsammans R:mt R:dr	4,300: —

Heñr *Liss Olof Larsson* har uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 307) hemställt, att berörda af Kongl. Maj:t äskade anslagstillökning icke måtte af Riksdagen beviljas.

Jemte erinran, hurusom Riksdagen nästlidet år på stat uppförde för en Direktör vid straffängelset i Carlskrona 2,800 Riksdaler och för en Kamererare derstädes 1,650 Riksdaler, samt med tillkännagifvande att fångantalet vid nästlidet års utgång utgjorde, i sistnämnda fängelse 238 och i straffängelset i Landskrona 315, får, med hänseende i öfrigt till hvad Statsråds-protokollet (bilaga N:o 1 pag. 8 och 9) beträffande denna fråga innehåller, Utskottet tillstyrka,

att, med bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, det bestämde anslaget till fångars vård och underhåll måtte med 1,000 Riksdaler förhöjas, eller från 191,352 Riksdaler 50 öre till 192,352 Riksdaler 50 öre.

5:o) Uti nyssberörda motion (N:o 307) har Herr *Liss Olof Larsson* jemväl föreslagit, "att det vid 1856—1858 års riksdag åt samtliga embets- och tjänstemän under denna Hufvudtitel tillagda tillfälliga dyrtidstillägg icke vidare måtte utgå, äfvensom att de löneförhöjningar, som sedan dess egt rum, måtte försvinna, och de nya embeten och tjänster, med thy åtföljande löner, som sedermera tillskapats, också måtte nedsättas i samma förhållande." Tjänstemän*
aflöning.

Såsom stöd för detta förslag har motionären åberopat den ogynnsamma ekonomiska ställningen i landet; men då vid 1856—1858 års riksdag något dyrtidstillägg i aflöningen icke blifvit civile embets- och tjänstemän tillagdt, utan de löneförbättringar, hvilka såväl vid berörda som vid de derpå följande riksdagarne blifvit bemälda tjänstemän beviljade, grundat sig på speciel reglering af aflöningen för hvarje särskild tjänstebefattning, skulle den åtgärd motionären åsyftat komma att innebära icke borttagande af ett tillfälligt lönetillägg, utan afknappning å de löner, som blifvit tjänstemännen tillförsäkrade. Utskottet hemställer alltså,

att Herr *Liss Olof Larssons* ifrågavarande förslag lemnas af Riksdagen utan afseende.

6:o) Dessutom hafva uti ofvan omförmälda motioner (N:is 268 och 278) Herrar *Jöns Pehrsson* och *Carl Anders Larsson* föreslagit nedsättning i åtskilliga uppräknade anslag under denna Hufvudtitel; men då Utskottet, vid granskning af Hufvudtitelns samtliga anslag, icke funnit skäl att deri för närvarande tillstyrka någon nedsättning, hemställer Utskottet,

att hvad bemälda motionärer sålunda föreslagit må af Riksdagen lemnas utan afseende, och således, med undantag för hvad här ofvan under punkt 4:o är vordet tillstyrkt, anslagen under denna Hufvudtitel bestämmas till enahanda belopp som vid sistlidne riksdag, på sätt hos följande tabell närmare visar;

kommande, i händelse Utskottets förslag bifalles, Hufvudtitelns slutsumma att uppgå till 2,354,100 Riksdaler.

7:o) Slutligen har Kongl. Maj:t äskat, att ett *förslagsanslag* af 20,000 Riksdaler måtte anvisas för att användas till bestridande af kostnader dels för utar-

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 4 Saml. 1 Afd. 12 Häft.

*Anslog för
utarbetande
af lagförslagen*

betande af förslag till ny utsökningslag och dels, i den mån Kongl Maj:t funne besparingarne å Andra Hufvudtiteln icke kunna dertill anlitas, till beredning af andra lagförslag, som blifvit af Riksdagen begärda och ej kunde inom Justitiedepartementet utan särskildt biträde utarbetas.

Enligt hvad af Statsråds-protokollet (Bil. N:o 1 pag. 11) inhemtas, lär en komité för utarbetande af förslag till ny utsökningslag redan under loppet af innevarande år börja sina arbeten, hvadan föreslagits, att anslaget måtte få användas jemväl till godtgörelse för sådana kostnader under år 1868, som antingen af Statskontoret kunde förskjutas, eller i vidrigt fall icke komma att anordnas till utbetalning förrän efter 1869 års ingång.

Då Utskottet anser det vara af synnerlig vigt, att utarbetandet af förslag till de förändringar i flera delar af vårt lagverk, som allmänt erkännas vara af behovet högligen påkallade, icke må af brist på medel uppehållas, tillstyrker Utskottet,

att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl Maj:t uti ifrågavarande hänseende föreslagit, måtte för ändamålet anvisa på extra stat ett förslagsanslag af 20,000 Riksdaler.

Beträffande Herrar *Ola Lassons*, *P. Östmans* och *J. F. Kjellsons* (i motioner N:is 31 mom. 1, 130 mom. b. och c. samt 290) väckta förslag, angående reglering af embets- och tjänstemäns löner m. m., kommer Utskottet, som ansatt dessa förslag ej kunna inverka på regleringen af 1869 års utgifter, att framdeles afgifva särskildt Utlåtande.

Stockholm den 20 Februari 1868.

Arv. Fr:son Posse.

Reservationer:

Vid 2:dra punkten (angående indragning af Presidents-embetena i Rikets Hofrätter) af Herr *Per Nilsson i Espö*.

Vid 3:dje punkten (ang. indragning af Krigs-hofrätten) af Herr *E. Key*: "Utskottet, som yttrar att rätta anordnandet af domstolarne i militärmål synes hafva blifvit med noggrannhet undersökt, och äfven väntar: "att den lagstiftning i ämnet, som snart är att påräkna, skall visa sig ändamålsenlig," uttalar i sistberörda hän-

seende på förhand en åsigt, som innebär ett halft gillande, vid hvilket jag åtminstone, för min del, icke vill låta binda mig.

Med all aktning för de mäns förmåga och insigter, hvilka erhållit det magtpåliggande uppdraget att författa förslag till den särskilda militär-strafflagen, utgör ensamt den omständigheten, att desse herrar komiterade tillstyrkt Krigs-hofrättens bibehållande såsom öfverrätt vid krigsmagten, ett för mig öfvervägande skäl till tvekan om den blifvande militär-lagstiftningens ändamålsenlighet.

Då nemligen litet hvar, Regering och folk, numera äro ense om behofvet af en arméorganisation, och då hvarje vidare förstärkning och utveckling af vårt försvarsväsen måste byggas på folkbeväpning och på grunden af en långt allmännare värnepligt än hittills, så bör, i samma mån försvaret blir mera folkligt, militär-lagstiftningen äfven blifva mera medborgerlig, och förändringar i den nuvarande i sådan syftning nödvändigt framgå ur den nya arméorganisationen. Bland dessa förändringar torde en af de enklaste vara, att Krigs-hofrätten indrages och att de mål, som nu tillhöra densamma, öfverflyttas till den Hofrätt, inom hvars domvärjo målet lyder. Enligt 20 § Regeringsformen adjungeras nu tvänne militärledamöter i Högsta Domstolen uti krigsmål. Kan detta låta sig göra i högsta instansen, och uti mål, som gå dit *från* Krigs-hofrätten, så torde utan olägenhet Rikets civila Hofrätter med tvänne adjungerade militärledamöter under fredstid kunna afgöra alla de mål, som nu ingå *till* Krigs-hofrätten.

På dessa grunder kan jag icke biträda majoritetens inom Utskottet mening, utan instämmer i motionens syfte om Kongl. Krigs-hofrättens indragning, så mycket heldre som jag, med all aktning för de embetsmän, hvilka utgöra densamma, i princip omöjligen kan godkänna en domstol, som ställer en klass af medborgare öfver, utom, eller vid sidan af det öfriga samhället; en princip, hvilken, enligt hvad jag ofvan antydt, blir allt mindre hållbar.“

Häruti instämde Grefve *Arvid Fr:son Posse*, samt Herrar *L. J. Hierta*, *Carl Ifvarsson*, *P. O. Hörnfeldt*, *V. M. Beronius*, *Per Nilsson i Espö* och *Jan Andersson*.

Herr *Erik Ersson* anmälde, att han ej i beslutet under denna punkt deltagit.

1868 års Riks-stat anslår:						
Transp.	Penningar.		Indelta räntor, enligt marke- gång på för- slag.		Summa Riks- mynt.	
	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.	R.dr.	ö.
	2,130,756	59	5,903	89	2,136,660	48
	23,939	52	—	—	23,939	52
	12,000	—	—	—	12,000	—
	16,000	—	—	—	16,000	—
	160,000	—	—	—	160,000	—
	4,500	—	—	—	4,500	—
Summa	2,347,196	11	5,903	89	2,353,100	—

Skrifmaterialier och expenser, ved, m. m.
 Rese- och traktaments-penningar, *Förslags-*
 Ersättning åt domare, vittnen och parter,
 Ersättning till personer, menigheter eller all-
 införande frångångna bötesandelar, *För-*
 Extra utgifter, *Reservationsanslag* . . . . .

Ann.: Tillökningen i Hufvudtiteln

		Förslag till blifvande Riks-stat.					
		Penningar.		Indelta räntor, enligt marke- gång på för- slag.		Summa Riks- mynt.	
		R:dr.	ö.	R:dr.	ö.	R:dr.	ö.
	Transport	2,131,756	59	5,903	89	2,137,660	48
<i>Förslagsanslag</i>		23,939	52	—	—	23,939	52
<i>anslag</i>		12,000	—	—	—	12,000	—
<i>Förslagsanslag</i>		16,000	—	—	—	16,000	—
männa inrättningar för dem genom nya strafflagens		160,000	—	—	—	160,000	—
<i>slagsanslag</i>		4,500	—	—	—	4,500	—
	Summa	2,348,196	11	5,903	89	2,354,100	—

utgör således 1,000 R:dr.

Tabell Litt. B.

Extra Statsreglerings-anslag under Andra
Hufvudtiteln.

	Stats-Utskottet föreslår.	
	R.dr.	ö.
Till bestridande af kostnader för utarbetande af förslag till ny ut- sökningslag m. m., <i>Förslagsanslag</i>	20,000	—